

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону України про внесення змін до
Закону України «Про нотаріат» (щодо оформлення спадщини у
сільських населених пунктах, де немає нотаріуса)
(реєстр. № 2187а від 31 травня 2013 року)**

Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 4 грудня 2013 року (протокол № 18) проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» (щодо оформлення спадщини у сільських населених пунктах, де немає нотаріуса) (далі – Законопроект) (реєстр. № 2187а від 31 травня 2013 року), поданий народним депутатом України О. Єгоровим.

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту запропоновані зміни спрямовані на створення для населення вигідних та зручних умов оформлення спадкових прав.

Законопроектом запропоновано встановити обов'язок нотаріусів один раз на тиждень, не менше п'яти годин на день, здійснювати виїзд до сільських населених пунктах, де немає нотаріусів, та вести прийом громадян згідно затвердженого графіка роботи з метою надання консультацій правового характеру та оформлення свідоцтв про право на спадщину. За дорученням нотаріуса помічник нотаріуса з метою надання консультацій правового характеру здійснюватиме виїзд до сільських населених пунктів та прийом громадян. У разі порушення нотаріусом обов'язку щодо його виїзду до сільських населених пунктів з метою надання нотаріальних послуг населенню, Міністерством юстиції України може бути анульовано свідоцтво про право на заняття нотаріальною діяльністю.

Крім того, пропонується Закон України «Про нотаріат» доповнити розділом V «Прикінцеві положення», де передбачається затвердження графіків прийому громадян та виїздів нотаріусів (їх помічників) до сільських населених пунктів Головним управлінням юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, головними управліннями юстиції в областях, містах Києві та Севастополі, забезпечення створення і роботи «гарячих ліній» з питань таких виїздів, розміщення графіків та оприлюднення інформації щодо роботи «гарячих ліній» у приміщеннях

сільських, селищних рад та на офіційних веб-сайтах зазначених управлінь юстиції, організація управліннями юстиції підготовки методичних матеріалів, зразків документів, необхідних для оформлення спадщини, та забезпечення надання цих матеріалів головам сільських, селищних рад для розміщення у приміщеннях органів місцевого самоврядування.

Проведений Комітетом аналіз матеріалів Законопроекту дає підстави для таких висновків.

Відповідно до Конституції України Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Статус, повноваження і порядок діяльності Верховної Ради України визначаються Конституцією та законами України.

Верховна Рада України у своїй діяльності повинна виходити із закріплених за нею виключно Конституцією та законами України повноважень. Прийняття законів, згідно з Конституцією України, належать до повноважень Верховної Ради України (пункт 3 частини першої статті 85). Виключно законами України визначаються організація і діяльність нотаріату (пункт 14 частини першої статті 92 Конституції).

Під час розгляду Законопроекту члени Комітету звертають увагу, що при вчиненні нотаріусами нотаріальних дій за межами державної нотаріальної контори, державного нотаріального архіву та робочого місця приватного нотаріуса необхідно забезпечити вільний доступ до місця надання нотаріальних послуг, неухильне дотримання нотаріальної таємниці при вчиненні нотаріальних дій, сувору схоронність нотаріальних документів, печатки та штампів нотаріуса, спеціальних бланків нотаріальних документів тощо. У приміщенні де знаходиться нотаріус не можуть перебувати, здійснювати професійну діяльність особи, діяльність яких не пов'язана з учиненням нотаріальних дій чи наданням додаткових послуг правового чи технічного характеру. Нотаріус має здійснювати прийом громадян в окремому робочому кабінеті. Приміщення, в якому нотаріус здійснює свою професійну діяльність, повинно бути відповідним чином матеріально-технічно забезпечене.

Також для проведення державної реєстрації прав чи надання інформації з Державного реєстру прав, нотаріуси, мають бути забезпечені постійним доступом до мереж передачі даних, а при вчиненні ними нотаріальних дій їм також необхідний доступ до електронних Єдиних та Державних реєстрів (Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, Єдиного реєстру довіреностей, Спадкового реєстру тощо).

У зв'язку з цим на думку членів Комітету, Законопроект необхідно доповнити положеннями щодо вимог до робочого місця (контори) нотаріуса

у населених пунктах та органу, на який покладатимуться питання по організаційно-технічному та матеріальному забезпеченню роботи нотаріуса.

Також члени Комітету вважають за необхідне визначити конкретно у частині другій статті 41 Закону України «Про нотаріат» місце вчинення нотаріальних дій у сільських населених пунктах, наприклад, приміщення органів місцевого самоврядування тощо.

На думку членів Комітету у змінах до статті 5 Закону України «Про нотаріат» слід уточнити, що на нотаріуса покладається обов'язок щодо виїзду до всіх населених пунктів, де немає нотаріуса, а не лише до сільських; а у змінах до статті 13 – те, що помічник нотаріуса зобов'язаний здійснювати виїзд до населених пунктів, де немає нотаріусів, а не просто до сільських населених пунктів.

Оскільки нотаріус не вправі здійснювати нотаріальну діяльність за межами свого нотаріального округу, за винятком заміщення інших нотаріусів, то члени Комітету вважає необхідним внесення відповідних змін до частини третьої статті 13-1 Закону України «Про нотаріат».

Міністерство юстиції України не підтримує прийняття зазначеного Законопроекту і зазначає, що відповідно до частини третьої статті 13-1 Закону України «Про нотаріат», нотаріус не вправі здійснювати нотаріальну діяльність за межами свого нотаріального округу. Крім того, примус нотаріусів здійснювати регулярні виїзди у сільські населені пункти призведе до порушення конституційного права на працю нотаріуса та не покращить захист прав спадкоємців.

Комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції дійшов висновку про те, що зазначений Законопроект не належить до пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства ЄС, або регулюється національним законодавством країн-членів ЄС, а отже, не потребує експертного висновку Комітету.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету у своєму експертному висновку зазначає, що реалізація норми Законопроекту щодо виїзду державних нотаріусів та їх помічників до сільських населених пунктів, де немає нотаріуса, потребуватиме додаткових бюджетних коштів на здійснення таких поїздок, забезпечення доступу нотаріусів до державних реєстрів з відповідним підключенням нотаріусів до мережі «Інтернет». За підсумками розгляду прийнято рішення, що Законопроект має вплив на показники бюджету (потребуватиме додаткових бюджетних коштів). У разі прийняття Законопроекту до 15 липня 2014 року він має вводитися в дію не раніше 1 січня 2015 року, а після 15 липня 2014 року – не раніше 1 січня 2016 року (або 1 січня наступного за цим роком залежно від часу прийняття закону).

Міністерство фінансів України у своєму експертному висновку не підтримує прийняття поданого Законопроекту та зазначає, що його реалізація потребуватиме додаткових видатків з бюджету. Зауважено, що

Законопроектом не регламентовано на кого покладатимуться повноваження щодо організаційно-технічного забезпечення роботи нотаріусів.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України вважає за доцільним повернути зазначений Законопроект на доопрацювання. На думку Управління, якщо і покласти на нотаріусів обов'язок виїзду у населені пункти, де немає нотаріусів, для оформлення свідоцтв про право на спадщину, то не варто обмежувати їх щодо послуг, які вони можуть надавати у цих пунктах під час такого виїзду. Разом з тим, органи місцевого самоврядування мають забезпечити нотаріусам відповідні умови, тобто приміщення, в яких надаватимуться нотаріальні послуги мешканцям зазначених населених пунктів, мають відповідати всім вимогам, які пред'являються до робочого місця нотаріуса.

З огляду на вищезазначене, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» (щодо оформлення спадщини у сільських населених пунктах, де немає нотаріуса) (реєстр. № 2187а від 31 травня 2013 року), поданий народним депутатом України Єгоровим О.М., повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову підкомітету з питань конституційного судочинства Заца О.В.

Голова Комітету

В.В. Писаренко